Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unióba irányuló közvetlen külföldi befektetések átvilágítási keretének létrehozásáról

[COM(2017) 487 final – 2017/0224 (COD)]

(2018/C 262/16)

Előadó: **Christian BÄUMLER**

Társelőadó: **Gintaras MORKIS**

Felkérés:	Tanács, 2017.11.15.
Jogalap:	EUMSZ 207. cikk
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2018.3.28.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2018.4.19.
Plenáris ülés száma:	534.
A szavazás eredménye:	203/1/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) hangsúlyozza, hogy a közvetlen külföldi befektetések a növekedés, a munkahelyteremtés és az innováció fontos forrásának számítanak. A közvetlen külföldi befektetések mindig is kulcsfontosságúak voltak az Európai Unió kedvező gazdasági és társadalmi fejlődése szempontjából. Az EGSZB támogatja a nyitott befektetési környezetet és örvendetesnek tartja a közvetlen külföldi befektetéseket.

1.2. Az EGSZB megállapítja, hogy a külföldi befektetések nemcsak hasznosak lehetnek, hanem kockázatokat, valamint egy vagy több tagállam biztonságát és közrendjét érintő veszélyeket is rejthetnek magukban.

1.3. Az EGSZB kéri, hogy az Unió közvetlen külföldi befektetésekkel szembeni nyitottsága erőteljes és hatékony szakpolitikai intézkedésekkel társuljon.

1.4. Az EGSZB üdvözli az Európai Unióba irányuló közvetlen külföldi befektetések átvilágítási keretének létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre tett európai bizottsági javaslatot, rámutat azonban, hogy a probléma nagyságrendje nem ismert teljes egészében, mivel az Európai Bizottság a jogalkotási eljárás elindításakor nem vizsgálta meg a befektetési áramlatokat és azok hatásait.

1.5. A nemzetbiztonság vagy az EU közrendje szempontjából stratégiai jelentőségű vállalatokba és létesítményekbe való befektetések átvilágítása hézagos és koordinálatlan: néhány országban van átvilágítási eljárás, másokban nincs, így ott egyáltalán nem világítják át a befektetéseket. Az uniós szintű rendszer feladata, hogy kiküszöbölje ezt a hiányosságot, felszámolja a tagállamok között meglévő különbségeket, valamint garantálja a nemzeti és európai érdekek védelmét.

1.6. Gondoskodni kell arról, hogy a közvetlen külföldi befektetések átvilágítására szolgáló eljárással rendelkező tagállamok és az ilyen eljárással egyáltalán nem rendelkező államok egyformán megbízható információkhoz juthassanak, illetve megbízható információkkal szolgálhassanak, akár az Európai Bizottságnak benyújtott éves jelentések formájában, ha a tagállamok vagy az Európai Bizottság megállapítja, hogy valamely tervezett vagy már megvalósult közvetlen külföldi befektetés egy adott tagállamban kedvezőtlen hatást gyakorolhat a biztonságra vagy a közrendre.

1.7. Az EGSZB üdvözli, hogy a javasolt rendelet megállapítja az átvilágítási mechanizmusokra vonatkozó alapvető eljárási követelményeket, például az átláthatóság, a harmadik országok közötti megkülönböztetésmentesség és a bírósági felülvizsgálat tekintetében, és ezáltal növeli a befektetési biztonságot és a jogbiztonságot.

1.8. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a közvetlen külföldi befektetések az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartoznak. Amennyiben az uniós tagállamok rendelkeznek nemzeti átvilágítási rendszerrel, a jogbizonytalanság elkerülése érdekében létre kell hozni e rendszerek jogalapját.

1.9. Az EGSZB aggályát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság csupán az olyan befektetési tevékenységek tekintetében tartja fenn magának a jogot a befektetések átvilágítására, amelyek hatással lehetnek az uniós érdekű projektekre vagy programokra. Amennyiben a közvetlen külföldi befektetések határon átnyúló hatást gyakorolnak az egész Unióra vagy annak egy részére, az Uniónak gyakorolnia kell a befektetések átvilágítására vonatkozó hatáskörét.

1.10. Az Európai Bizottság tervezete nem tisztázza kellőképpen a „biztonság" és a „közrend" fogalmának jelentését. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az átvilágítás által esetleg érintett gazdasági ágazatokban bizonytalanság uralkodik azzal kapcsolatban, hogy e fogalommeghatározás kiterjed-e a stratégiai ágazatokra és a kulcsfontosságú alaptechnológiákra is. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen további erőfeszítéseket e probléma tisztázása érdekében.

1.11. Az EGSZB támogatja, hogy a tagállamokat kapcsolattartó pontok létrehozására kötelezzék, továbbá szorgalmazza a befektetések átvilágításával foglalkozó uniós koordinációs csoport létrehozását. Mindazonáltal nem teljesen világos sem a két testület szerepe, sem pedig a képviseleti szint és a két testület egymáshoz való viszonya. Az Európai Bizottságnak ezt pontosítania kellene.

1.12. Az EGSZB ajánlja a szociális partnerek és a civil társadalom megfelelő módon történő bevonását.

1.13. Az EGSZB azt javasolja, hogy a befektetések átvilágítását terjesszék ki az érzékeny infrastrukturális területekre és a társadalmi feladatokat ellátó létesítményekre is. Ide tartozik az energia- és vízellátás, a közlekedés, a digitális infrastruktúra, a pénzügyi szolgáltatások, a pénzügyi piac és az egészségügyi ágazat.

1.14. Az EGSZB támogatja, hogy a befektetések átvilágítását kiterjesszék a kulcsfontosságú alaptechnológiákra is, ha a befektetők egy harmadik ország kormányának ellenőrzése alatt vagy ahhoz közel állnak. Az EGSZB azt javasolja, hogy a rendeletben külön átvilágítási eljárást írjanak elő a harmadik országbeli állami vagy kormányközeli befektetők közvetlen külföldi befektetései tekintetében.

1.15. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy hatékonyabb az átvilágítási eljárás akkor, ha az a már megvalósult közvetlen befektetések helyett a tervezett közvetlen külföldi befektetésekre irányul, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a rendeletjavaslatba foglalja bele ezt a felvetést. Az EGSZB mindenekelőtt a befektetések utólagos nyomon követését ajánlja.

1.16. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a befektetési biztonság érdekében határozzanak meg határidőket egyrészről a befektetések átvilágításának megkezdésével kapcsolatos kérdés eldöntését, másrészről az átvilágítási eljárás egészét illetően.

1.17. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az átvilágítás eljárás során garantálni kell a vállalati adatok bizalmas kezelését annak érdekében, hogy ne riasszák el a lehetséges befektetőket.

1.18. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a befektetések átvilágítása terén működjenek együtt az USA-val és más kereskedelmi partnerekkel, valamint nemzetközi szinten hangolják össze a közvetlen külföldi befektetések átvilágítására vonatkozó szabályokat. E tekintetben mintaértékű lehet az USA külföldi befektetésekkel foglalkozó bizottsága (CFIUS).

1.19. Bár a kölcsönösség kérdéséről nincs szó a rendeletjavaslatban, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a közvetlen külföldi befektetésekről harmadik országokkal folytatott uniós tárgyalások során minden esetben alkalmazza a kölcsönösség elvét, mivel több nem uniós befektető vásárol uniós vállalatokat és létesítményeket, míg az uniós befektetők a más országokban történő befektetések terén gyakran akadályokkal szembesülnek. Az EGSZB elsősorban a Kínával kötendő befektetési megállapodásról folyó tárgyalások felgyorsítását ajánlja.

2. **Általános megjegyzések**

2.1. Az EGSZB alapvetően támogatja az Európai Unióba irányuló közvetlen külföldi befektetések átvilágítási keretének létrehozásáról szóló európai bizottsági rendeletjavaslat központi megközelítését, miszerint az Európai Unió nyitott a külföldi befektetések irányába, és a közvetlen külföldi befektetések hozzájárulnak az Unió növekedéshez azáltal, hogy javítják a versenyképességet, munkahelyeket teremtenek, tőkét, technológiát, innovációt és szakértelmet vonzanak, valamint új piacokat nyitnak meg az uniós export számára.

2.2. Aggodalomra ad okot azonban az a tény, hogy külföldi befektetők, főként állami vállalatok stratégiai megfontolásból kulcsfontosságú alaptechnológiával rendelkező európai vállalatokban szereznek részesedést, és felvásárlásokra készülnek a tagállamok és az egész EU biztonságának garantálása szempontjából lényeges infrastruktúrák, fontos jövőbeli technológiák és egyéb eszközök terén.

2.3. Az elmúlt tíz évben a harmadik országokból érkező befektetések száma érezhetően nőtt az Unióban. Az „Üdvözöljük a közvetlen külföldi befektetéseket, ugyanakkor biztosítjuk alapvető érdekeink védelmét” című európai bizottsági közleményben szereplő statisztikai adatok szerint a befektetések többsége az USA-ból, Kanadából, Svájcból, továbbá Brazíliából, Kínából és Oroszországból származik. A 2008-as pénzügyi válság során a kínai befektetések összege megtízszereződött az uniós tagállamokban! A 2009-es 2 milliárd euróról 2015-re csaknem 20 milliárd euróra nőtt. A közvetlen kínai befektetések összege csupán 2016-ban 35 milliárd euróra rúgott. Ez 2015-höz képest 77 %-os, 2010-hez képest pedig 1 500 %-os növekedést jelent. Az uniós vállalkozások Kínába irányuló befektetései ellenben 2016-ban 25 %-kal visszaestek.

2.4. 2017 februárjában három tagállam – Franciaország, Németország és Olaszország – felkérte az Európai Bizottságot, hogy módosítsa a közvetlen külföldi befektetésekre vonatkozó európai uniós szabályokat. Aggályok merültek fel ugyanis a külföldre irányuló technológiai ismeretáramlás tekintetében, mivel egyre több nem uniós befektető vásárol stratégiai célból uniós technológiákat ezen országok számára, miközben az uniós befektetők más országokban gyakran befektetési akadályokba ütköznek. A három tagállam rámutatott, hogy a kölcsönösség elve alapján kellene eljárni azokban esetekben, amikor az uniós befektetők csak korlátozott hozzáférést kapnak az Unión kívüli piacokhoz. A három tagállam felkérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy európai eszközt annak érdekében, hogy „a biztonság- és iparpolitikai szempontból érzékeny területeken elkerüljék a külföldi vevők egyoldalú közvetlen stratégiai befektetései által okozott károkat és garantálják a kölcsönösséget. Az uniós tagállamok szintjén jelenleg rendelkezésre álló állami eszközök nem elegendőek ahhoz, hogy ilyen védelmet biztosítsanak.”

2.5. Az Európai Parlament 2017. július 5-i állásfoglalása felszólította az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy világítsák át a harmadik országokból az EU stratégiai fontosságú ágazatai, infrastruktúrája és a kulcsfontosságú jövőbeli technológiák területére áramló közvetlen külföldi befektetéseket.

2.6. Az Európai Bizottság benyújtott egy rendeletre irányuló javaslatot, amelyben javaslatot tesz a harmadik államokból érkező közvetlen külföldi befektetések átvilágítására vonatozó jogi keretre.

2.7. Az Európai Bizottság úgy határozott, hogy ezt a javaslatot a biztonság és a közrend területére korlátozza annak érdekében, hogy a tagállamok között sikerüljön egy minimális megállapodást elérni. Az Európai Bizottság magyarázata értelmében ide tartozik például az elektronikus hírközlés, a kiberbiztonság, a kritikus infrastruktúrák védelme, valamint a kiberbiztonsági termékek és szolgáltatások ipari versenyképessége.

2.8. Az adott kontextusban már maga a „biztonság” és a „közrend” fogalmának jelentése sem elég egyértelmű ahhoz, hogy el lehessen kerülni a problémákat és a különböző értelmezéseket. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az átvilágítás által esetleg érintett gazdasági ágazatokban bizonytalanság uralkodik azzal kapcsolatban, hogy e fogalommeghatározás kiterjed-e a stratégiai ágazatokra és a kulcsfontosságú alaptechnológiákra is. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen további erőfeszítéseket e probléma tisztázása érdekében.

2.9. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság teljes mértékben elismeri, hogy a tagállamok számára meg kell maradnia a szükséges rugalmasságnak a közvetlen külföldi befektetések átvilágítása terén (lásd: COM(2017) 494). Ez azt jelentené, hogy csak a tagállamok dönthetnének a harmadik országból érkező közvetlen külföldi befektetésekről.

2.10. Az EGSZB mindig is azon a véleményen volt, hogy az Unió kereskedelem- és beruházáspolitikájának összhangban kell állnia és összeegyeztethetőnek kell lennie az EU gazdaságpolitikájával és a többi szakpolitikai területtel, többek között a környezetvédelmi politikával, valamint a méltányos munkára, illetve a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra irányuló politikával. A hatékony uniós beruházási stratégiának ugyanakkor olyan pillanatban kell központi szerepet betöltenie az EU versenyképességének fenntartásában, amikor az egész világon gyorsan változik a gazdaság, és a gazdasági erőviszonyok is jelentősen átrendeződnek.

2.11. Az EGSZB rámutat, hogy az Unió a közvetlen külföldi befektetések tekintetében a legnyitottabb gazdaságok közé tartozik. Folyamatosan egyre több ilyen befektetés áramlik az Unióba. Ezek egyre gyakrabban stratégiai megfontolások alapján kiválasztott ágazatokat és az átlagosnál nagyobb vállalatokat vesznek célba, és egyre inkább állami vállalatoktól vagy kormányközeli befektetőktől indulnak ki.

2.12. Ezzel szemben az Európai Bizottság megítélése szerint globális szinten 2016 óta szaporodnak a közvetlen külföldi befektetéseket érintő korlátozások. Az uniós befektetőket gyakran nem ugyanolyan jogok illetik meg a harmadik országokban, mint amilyenekkel a befektetők az Unióban bírnak. Az EGSZB már 2011-ben sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy az Európai Bizottság az „Egy átfogó európai nemzetközi beruházási politika felé" című közleményének kidolgozásakor nem nyilatkozott a stratégiai jelentőségű vállalatok felvásárlásának kérdéséről, és a kölcsönösség megfontolását szorgalmazta.

2.13. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az említett három tagállam, amely a befektetések átvilágítására szolgáló európai eszköz kidolgozását kezdeményezte, rámutatott, hogy a kölcsönösség elve alapján kellene eljárni azokban az esetekben, amikor az uniós befektetők csak korlátozott hozzáférést kapnak az Unión kívüli piacokhoz. A rendelettervezet nem foglalkozik a kölcsönösség kérdésével, pedig a közvetlen külföldi befektetések kapcsán harmadik országokkal folytatott uniós tárgyalások során minden esetben alkalmazni kellene a kölcsönösség elvét.

2.14. Az Unión belüli külföldi befektetések esetében a hangsúly stratégiai szempontból a társadalom és a gazdaság számára elengedhetetlen feladatok ellátásában fontos szerepet betöltő, kulcsfontosságú alaptechnológiákat fejlesztő vagy ilyen infrastruktúrákat kezelő európai vállalatokban való részesedés szerzésén van. Mindezen fejlemények együttese jogos aggályokat vetett fel az európai polgárok, a vállalkozások és a tagállamok részéről. Ezen aggályok megfelelő intézkedéseket tesznek szükségessé, amint azt az Európai Bizottság a globalizációról szóló, 2017. május 10-én közzétett vitaanyagában és **az Unió helyzetéről szóló**, 2017. szeptember 13-án tartott **értékelő beszédben** bejelentette.

2.15. Az EGSZB kéri, hogy az Unió közvetlen külföldi befektetésekkel szembeni nyitottsága erőteljes és hatékony szakpolitikai intézkedésekkel társuljon.

2.16. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamok némelyike már régóta elismeri, hogy a külföldi befektetések nemcsak hasznosak lehetnek, hanem kockázatokat, valamint nemzetbiztonsági és közrendet érintő veszélyeket is rejthetnek magukban. Ez különösen igaz abban az esetben, ha a befektetések stratégiai jelentőségű vállalatokra vagy létesítményekre irányulnak. Ezek a tagállamok ezért hoztak létre a külföldi befektetések átvilágítására szolgáló nemzeti rendszereket.

2.17. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzetbiztonság vagy az EU biztonsága szempontjából stratégiai jelentőségű vállalatokba és létesítményekbe való befektetések átvilágítása hézagos és koordinálatlan: néhány országban van átvilágítási eljárás, másokban nincs, így ott egyáltalán nem világítják át a befektetéseket. Kézenfekvő, hogy ilyen körülmények között sem a tagállamok, sem maga az Unió számára nem biztosítható a fontos vállalatok vagy létesítmények felvásárlására irányuló befektetések elleni védelem, amikor egy harmadik ország manipulációs lehetőségeinek megtervezése során célzottan politikai vagy gazdasági szándékkal cselekszik. Az Unió által bevezetendő rendszer feladata, hogy felszámolja a tagállamok között meglévő különbségeket, valamint garantálja a nemzeti és európai érdekek védelmét.

2.18. Az EGSZB az Európai Bizottság által javasolt „befektetésátvilágítást" a helyes irányba való első lépésként értékeli, szerinte azonban összességében az nem felel meg ezeknek a követelményeknek. A javaslat még csak nem is kötelezi a tagállamokat egy saját átvilágítási rendszer létrehozására.

2.19. Az EGSZB elismeri, hogy az Európai Bizottság e rendelettel arra törekszik, hogy a befektetések átvilágítására szolgáló nemzeti mechanizmusokkal már rendelkező tagállamok számára jogbiztonságot biztosítson.

2.20. Az EGSZB üdvözli, hogy a javasolt rendelet megállapítja az átvilágítási mechanizmusokra vonatkozó alapvető eljárási követelményeket, például az átláthatóság, a harmadik országok közötti megkülönböztetésmentesség és a bírósági felülvizsgálat tekintetében, és ezáltal növeli a befektetési biztonságot.

2.21. Jóllehet a rendelet arra irányul, hogy az Unióban több információt gyűjtsenek a közvetlen külföldi befektetésekről és nyomon kövessék a tagállamok által alkalmazott kiválasztási mechanizmusokat, a gyakorlatban rendkívül nehéz lesz biztosítani az összehangolt uniós szintű végrehajtást. Gondoskodni kell arról, hogy mind a közvetlen külföldi befektetések átvilágítására szolgáló eljárással rendelkező tagállamok, mind pedig az ilyen eljárással egyáltalán nem rendelkező államok egyformán megbízható információkhoz jussanak, illetve megbízható információkkal szolgáljanak, akár az Európai Bizottságnak benyújtandó éves jelentések formájában, ha a tagállamok vagy az Európai Bizottság megállapítja, hogy valamely tervezett vagy már megvalósult közvetlen külföldi befektetés egy adott tagállamban hatást gyakorolhat a biztonságra vagy a közrendre.

2.22. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy kapcsolattartó pontok kijelölésére kötelezzék a tagállamokat, valamint létrehozzanak egy tagállami képviselőkből álló koordinációs csoportot. Mindazonáltal nem teljesen világos sem a két testület szerepe, sem pedig a képviseleti szint és a két testület egymáshoz való viszonya. Az EGSZB ajánlja a szociális partnerek és a civil társadalom megfelelő módon történő bevonását.

2.23. Az EGSZB aggályát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság csupán az olyan befektetési tevékenységek tekintetében tartja fenn magának a befektetések átvilágítását, amelyek hatással lehetnek az uniós érdekű projektekre vagy programokra. Amennyiben a közvetlen külföldi befektetések ellenőrzése jórészt a tagállamok felelőssége marad, fennáll a veszélye annak, hogy egy fontos vállalat vagy létesítmény felvásárlását tervező külföldi befektető az ilyen befektetésekkel szemben a legkevésbé védett országba való belépéssel olyan befektetéseket keres, amelyekkel később a belső piacon keresztül hozzáférést szerezhet az erősebb befektetési védelemmel rendelkező országokhoz.

2.24. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a közvetlen külföldi befektetéseket illetően, amelyek a Lisszaboni Szerződésben a közös kereskedelempolitika tekintetében meghatározott kizárólagos hatáskörbe tartoznak. Az EUMSZ 207. cikke értelmében a közvetlen külföldi befektetések az EU közös kereskedelempolitikájának részét képezik. Az EUMSZ 206. cikke kimondja, hogy az Unió hozzájárul „a nemzetközi kereskedelemre és a külföldi közvetlen befektetésekre vonatkozó korlátozások fokozatos megszüntetéséhez”.

2.25. Az EGSZB véleménye szerint az Uniónak a közvetlen külföldi befektetésekkel kapcsolatosan gyakorolnia kell hatáskörét, amennyiben a befektetés határokon átnyúló hatással van az EU egészére vagy részeire. Az Európai Bizottság hatáskörébe kell tartoznia mind a befektetések átvilágításának, mind pedig az e befektetések engedélyezésével kapcsolatos döntés meghozatalának. A tagállamok számára kötelezően biztosítani kell a meghallgatáshoz való jogot, valamint a létrehozandó koordinációs csoporton keresztül be kell vonni őket a közvetlen külföldi befektetésekkel kapcsolatos döntési folyamatba.

2.26. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az EU a kritikus infrastruktúrákról szóló irányelvben és a hálózati és információs rendszerekről szóló irányelvben meghatározta azokat az érzékeny területeket, amelyek alapvető biztonsági érdekeket érintenek. A kritikus infrastruktúrákról szóló irányelv értelmében a kritikus infrastruktúrákhoz azok a létesítmények és rendszerek tartoznak, amelyek elengedhetetlenek a létfontosságú társadalmi feladatok ellátásához, az egészségügyhöz, a biztonsághoz, valamint az emberek gazdasági és szociális jólétéhez. A hálózati és információs rendszerekről szóló irányelv azokra a szolgáltatókra vonatkozik, amelyek megteremtik a „kritikus” társadalmi és gazdasági tevékenységek végzéséhez szükséges feltételeket. Ide tartoznak a következő területek: energia, közlekedés, pénzügyi szolgáltatások és pénzügyi piacok, valamint egészségügyi rendszer és vízellátás.

2.27. Az EGSZB már 2011-ben hangsúlyozta ([1]), hogy az olyan kereskedelmi partnerek, mint Kanada és az USA, rendelkeznek mechanizmusokkal a közvetlen külföldi befektetések ellenőrzésére, valamint hogy a befektetéseknek a tágabb értelemben vett uniós külpolitika részét kell képezniük.

2.28. Az EGSZB rámutat, hogy az USA-ban egy átfogó, nagyon rugalmasan kezelhető eszköztár áll rendelkezésre a befektetések átvilágítására. Az USA-ban a külföldi befektetések átvilágítását szövetségi szinten a külföldi befektetésekkel foglalkozó tárcaközi bizottság (CFIUS) végzi. Ez a bizottság az általa elutasított ügyleteket felfüggesztheti, megtilthatja vagy feltételekhez kötheti. Fő feladata abban áll, hogy vállalatok egyesülése vagy felvásárlása során megállapítsa azokat a nemzetbiztonsági kockázatokat, amelyek egy amerikai vállalat külföldi ellenőrzéséhez vezethetnek. A nemzetbiztonsági

([1]) Az EGSZB véleménye a nemzetközi beruházási politikáról, előadó: Jonathan PEEL (HL C 318, 2011. 10.29., 150. o.).

kockázatot olyan kockázatként határozzák meg, amely valamely kritikus technológia vagy az infrastruktúra valamely alkotóelemeinek felvásárlása révén kedvezőtlen hatással van az USA biztonságára. Az ellenőrzést a bizottság saját szabályai határozzák meg, ami lehetővé teszi a CFIUS számára e fogalommeghatározások kiigazítását. A befektetések átvilágításának e formája az EU számára is érdekes lehetne.

2.29. Kínában ágazati szintű korlátozások vannak érvényben a külföldi befektetésekre nézve. A kínai Nemzeti Fejlesztési és Reformbizottság (NDRC) és a kínai kereskedelmi minisztérium (MOFCOM) hatályba léptette a külföldi befektetések kezeléséhez kapcsolódó 2017-es iparágjegyzéket („Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment"). Ez egy nemzeti negatív listát foglal magában, felsorolva azokat az ágazatokat, amelyekben korlátozzák vagy tiltják a külföldi befektetéseket. A „korlátozás" azt jelenti, hogy szükség van a MOFCOM előzetes engedélyére. A lista összeállítása lehetőséget kínál a kormány számára, hogy érvényre juttassa az általa meghatározott korlátozásokat és feltételeket. E negatív listára felkerültek a politikai szempontból érzékeny területek, mint a nyomtatott sajtó, csakúgy mint a teljes autóipar, amely tekintetében a közös vállalkozásokra vonatkozó külön szabályozás van érvényben. A korlátozás által nem érintett ágazatokban a kormány csupán a külföldi befektetési projektek nyilvántartásba vételét írja elő.

2.30. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy Kína a „Made in China 2025" elnevezésű stratégiai kezdeményezésében megnevezi a kulcsfontosságú ágazatokat: „új generációs információs technológiák, élvonalbeli numerikus vezérléstechnika és robotika, repüléstechnikai és űrrepülési felszerelések, hajógépészeti felszerelések és csúcstechnológiával megépített tengerjáró hajók, csúcstechnológiai vasúti berendezések, energiatakarékos járművek és új típusú meghajtási technológiával rendelkező járművek, a mezőgazdaságban használt elektromos berendezések, gépek és felszerelések, új anyagok, biogyógyászat és élvonalbeli gyógyászati eszközök". Ezekben az ágazatokban fokozottabban kell európai vállalatok felvásárlására számítani.

2.31. Az EGSZB megállapítja, hogy a közvetlen külföldi befektetések terén nem csak Kína tekintetében merülnek fel fenntartások. A különösen az energiaszektort érintő orosz befektetések aggályokat vetnek fel az érintett országokban abból a szempontból, hogy e stratégiailag fontos ágazatban függőségi helyzet alakulhat ki.

2.32. Az EGSZB a javasolt befektetésátvilágítás alkalmazási körét túl szűknek találja, és azt javasolja, hogy azt terjesszék ki a stratégiai jelentőségű területekre és a kulcsfontosságú alaptechnológiákra is. E stratégiai jelentőségű területek meghatározásánál figyelembe kellene venni a „Made in China 2025" kezdeményezést.

2.33. Az EGSZB úgy véli, hogy a stratégiai jelentőségű kulcsfontosságú alaptechnológiákra is kiterjedő befektetésátvilágítás összhangban van a WTO szabályaival. Az EU végrehajtotta a támogatásokról és kiegyenlítő intézkedésekről szóló megállapodást (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures – ASCM). Ily módon lehetőség van a közvetlen külföldi befektetések elutasítására abban az esetben, ha azok alapvető biztonsági érdekeket érintenek. Az EGSZB véleménye szerint alapvető biztonsági érdekek akkor érintettek, ha egy társadalom értékeinek megőrzése forog kockán. A közvetlen külföldi befektetések szélesebb körű korlátozására akkor van lehetőség, ha a befektető valamely kormány ellenőrzése alatt vagy ahhoz közel áll.

2.34. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azon véleményét, hogy az átvilágítási eljárások során figyelembe kell venni, hogy a külföldi befektető egy harmadik ország kormányának ellenőrzése alatt áll-e, akár jelentős finanszírozás útján is. Az EGSZB azt javasolja, hogy a rendeletben külön átvilágítási eljárást írjanak elő a harmadik országbeli állami vagy kormányközeli befektetők közvetlen külföldi befektetései tekintetében.

2.35. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy hatékonyabb az átvilágítási eljárás akkor, ha az a már megvalósult közvetlen befektetések helyett a tervezett közvetlen külföldi befektetésekre irányul, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a rendeletjavaslatba foglalja bele ezt a felvetést. Az EGSZB mindenekelőtt a befektetések utólagos nyomon követését ajánlja.

2.36. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által javasolt rendeletet, azonban nyilvánvaló, hogy a probléma nagyságrendje nem ismert teljes egészében. Az Európai Bizottság a jogalkotási eljárás megkezdésekor nem vizsgálta meg a befektetési áramokat és azok hatásait, csak később indította el a befektetési áramok elemzését.

3. **Részletes megjegyzések**

3.1. Az EGSZB együttműködést javasol az USA-val és más kereskedelmi partnerekkel. A közvetlen külföldi befektetések átvilágítására vonatkozó szabályok nemzetközi szintű összehangolása határt szabna a konfliktusoknak és javítaná a befektetési biztonságot. Törekedni kell legalább arra, hogy belföldön és külföldön egyaránt párbeszédet folytassunk a befektetési politikáról a Kínához hasonló országokkal. A cél olyan befektetésvédelmi és kereskedelmi megállapodások kötése, amelyek az uniós normákra és a kölcsönösség elvére épülnek. Az EGSZB elsősorban a Kínával kötendő befektetési megállapodásról folyó tárgyalások felgyorsítását ajánlja.

3.2. A folyamatban lévő átvilágítások időtartama komoly akadályt jelenthet a lehetséges befektetők számára, és összességében kedvezőtlenül hathat az adott ország versenyképességére. E kedvezőtlen hatások mérséklése érdekében az uniós befektetésátvilágítások időtartama nem lehet hosszabb, mint a nemzeti eljárások szerinti időtartam.

3.3. A további adminisztratív terhek elkerülése érdekében meg kell vizsgálni, hogy megállapítható-e egy olyan minimális befektetési összeg, amely felett átvilágításra van szükség. Ennek során figyelembe kell venni, hogy a kulcsfontosságú alaptechnológiákkal kapcsolatos vállalatalapítások is rendkívüli jelentőséggel bírhatnak.

3.4. Jóllehet a rendelet arra irányul, hogy az Unióban több információt gyűjtsenek a közvetlen külföldi befektetésekről és nyomon kövessék a tagállamok által alkalmazott átvilágítási mechanizmusokat, a gyakorlatban rendkívül nehéz lesz biztosítani az összehangolt uniós szintű végrehajtást. Ez arra vezethető vissza, hogy különbségek vannak azon tagállamok között, amelyek rendelkeznek közvetlen külföldi befektetésekkel kapcsolatos átvilágítási mechanizmusokkal és amelyek nem. A rendszernek nem szabad egyenlőtlen jogokat és kötelezettségeket létrehoznia az országok és az Európai Bizottság közötti, olyan esetekre vonatkozó információmegosztási együttműködéssel kapcsolatban, amikor egyes tervezett vagy megvalósított külföldi befektetések hatással lehetnek a biztonságra vagy a közrendre.

3.5. A rendelet a többi tagállamtól észrevételeket kapó tagállamokat nem kötelezi arra, hogy ezeket az észrevételeket megfelelően figyelembe is vegyék. Ugyanez a helyzet az Európai Bizottság olyan tagállamokra vonatkozó véleményei esetében is, amelyek nem feltétlenül tudtak megfelelni az Európai Bizottság e véleményeinek. Ilyen esetekben részletesebb magyarázatra van szükség. Nem világos, hogy milyen következményekkel kell számolni (ha kell egyáltalán) abban az esetben, ha az Európai Bizottság a tagállam magyarázatát nem tartja megfelelőnek.

3.6. A befektetések átvilágítására szolgáló eszköz jövőbeli fejlesztése során legalábbis figyelembe kellene venni olyan egyéb tényezőket is, amelyek hatással lehetnek a biztonságra és a közrendre: a tisztességes kereskedelmet torzító gyakorlatokat, a verseny korlátozását, a befektetések átláthatóságának hiányát. A befektetés- és kereskedelempolitikának az uniós iparpolitika részét kell képeznie.

Kelt Brüsszelben, 2018. április 19-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER